

Štát - Turecká republika (Turecko) :

Dejiny

Roku 1453 - Osmani obsadili Konštantinopol.

V 18. storočí - začal úpadok [Osmanskej ríše](#).

Roku 1908 - vypuklo ozbrojené povstanie proti tyranskému sultánovi Abdal-Hamídovi II. (1842-1918).

Roku 1909 - liberálna skupina „Mladí Turci“ zvrhla Abdala-Hamída a dosadila na trón jeho brata Muhammada V. (1844-1918).

V rokoch 1914-1918 - Turecko bolo spojencom Nemecka počas 1. svetovej vojny.

Roku 1919 - Grécka armáda okupovala Izmir, vládu zostavil opozičný nacionalista Mustafa Kemal (1881-1938).

Roku 1920 - Turecko stratilo územia na základe Sèvreskej mierovej zmluvy.

Roku 1923 - bola podpísaná Lausanneská zmluva, Turecko bolo vyhlásené za republiku a Kemal sa stal prezidentom.

V rokoch 1920-1930 - prebehol program o smerovaní na Západ, Kemal si zmenil meno na Atatürk (Otec Turkov).

Roku 1925 - bolo potlačené kurdské povstanie.

Roku 1938 - zomrel Atatürk.

Roku 1960 - generál Kemal Gürsel (1895-1966) získal moc a zostavil dočasnú vládu.

Roku 1965 - predsedom vlády sa stal Sülejman Demirel (1924).

Roku 1971 - vojenské sily donútili Demirela rezignovať.

Roku 1974 - sa uskutočnila invázia tureckých vojsk na Cyprus, boli prerušené vzťahy s Gréckom.

Roku 1975 - Demirel sa vrátil do úradu.

Roku 1980 - sa uskutočnil vojenský puč v krajine.

Roku 1982 - bola prijatá nová ústava.

Roku 1983 - návrat k občianskej vláde.

Roku 1984 - Kurdska strana pracujúcich (KSP) začala násilné akcie.

Roku 1988 - nastalo zlepšenie vzťahov s Gréckom.

Roku 1989 - bola odmietnutá žiadosť o pridružené členstvo v Európskom spoločenstve (ES).

Roku 1991 - predsedom vlády sa stal Mesut Jilmaz (1947), kurdske jednotky zabili alebo zranili mnohých tureckých vojakov. Bol zrušený 66 rokov trvajúci zákaz používania kurdskeho jazyka, kurdske noviny a rozhlas boli aj naďalej ilegálne.

Roku 1992 - zemetrasenie si vyžiadalo tisíce mŕtvych.

Roku 1993 - Tansu Cillerová (1944), prvá žena na poste predsedu vlády, KSP zrušila prímerie, kurdske jednotky zavraždili 34 vojakov.

Roku 1997 - rezignovala proislamská vláda.

Roku 1999 - KSP vyhlásila zastavenie 14 rokov trvajúceho ozbrojeného odporu. Pri zemetrasení zahynulo 16 000 ľudí.

Roku 2002 - bola vládna kríza.

Turci (zastarane Osmanskí Turci, Otomani, Anatolskí Turci) vlastným menom Türk (do začiatku 20. storočia Osmanli, t.j. obyvatelia osmanskej ríše).

Národ tvoriaci základné obyvateľstvo Turecka. Z ďalších etník žijúcich v Turecku sú to Kurdovia, Arabi, Gréci, Bulhari, Arméni a iní. Mimo Turecka žijú v Bulharsku, Grécku, Rumunsku, Albánsku, Iraku, Sýrii, Rusku a bývalých krajinách ZSSR, Srbsku, Cypre.

Jazyk patrí k juhozápadnej (oghuzskej) skupine turkménskej vetvy altajskej jazykovej rodiny; má dve základné skupiny dialektu. Do roku 1928 používali arabské písmo, v rámci modernizačných reforiem bola zavedená upravená latinka. Na etnogenéze Turkov sa podieľali dva základné komponenty. Predovšetkým to boli turecké kočovné kmene Oghuzov (Gúzov, resp. Turkov), Turkmenov a Azerbajdžancov, ktorý sa presídlili zo stredoázijských stepí do Malej Ázie medzi 11. a 13. storočím. Často sú označovaní podľa vládnúcich dynastií

ako Seldžukovia, neskôr podľa prvého sultána ako Osmani, či Osmánci. Tento pojem potom často zahrňoval všetkých poddaných osmanskej ríše. Ďalšou zložkou bolo pôvodné maloázijské obyvateľstvo, ktoré Turci asimilovali a zároveň o nich prebrali mnohé kultúrne rysy.

Na etnogenéziu Turkov sa podieľali aj slovanské, kurdské, arabské a ďalšie prvky. Tradičným spôsobom obživy je ustálené poľnohospodárstvo (obilniny, ovocie, ľan, tabak) a chov dobytka. Zbytky kočovníkov a polokočovníkov prešli na prelome 19.-20. storočia k usadlému spôsobu života. Tradičné remeslá sú predovšetkým spracovanie textilu, kovov a dreva. Turci sú väčšinou sunnitskí muslimovia.

Ako sa správať v cudzine

Zdroje

Prevzaté a upravené z:

- James Hugnes, *Velká všeobecná ilustrovaná encyklopédia*, Mladé letá 2002, ISBN 80-06-01235-0,
- Václav Hubinger, František Honzák, Jiří Polišenský, *Národy celého světa*, Mladá fronta, Praha 1985,
- Anton Matula, László Mari, Ladislav Tolmáči, Terézia Tolmáčiová, *Lexikón štátov a území sveta*, MAPA Slovakia Bratislava 2001, ISBN 80-8067-023-4.

Zdroje obrázkov

- Vlajky prevzaté a upravené z: <http://www.statnevlajky.sk/>,
- Polohy štátov prevzaté a upravené z: <http://www.zemepis.com/A-Z.php>,
- Mapy prevzaté a upravené z: <http://www.ezilon.com/maps/>.